

**ZÁKLADNÍ PRAVIDLA FORMÁTOVÁNÍ
VYSOKOŠKOLSKÝCH KVALIFIKAČNÍCH PRACÍ**

Zpracováno pro katedru demografie a geodemografie ■ Verze 0.1 ■ Neprošlo jazykovou korekturou

24. 2. 2014

Zpracoval:

RNDr. Boris Burcin, Ph.D. (boris.burcin@gmail.com)

Formát stránky

Používáme standardní formát stránky A4 (210 x 297 mm).

Okraje stránky

Levý okraj stránky: 3,5 cm

Horní, dolní a pravý okraj stránky: 2,5 cm

Tyto okraje se vztahují na text a všechny objekty (tabulky, grafy, schémata, ilustrace, fotografie atd.). Záhloví (pata) stránky může být umístěna mimo tyto okraje, ale ne blíže než 1,5 cm od horního (dolního) okraje stránky.

Tisk práce, vazba

Práce se tiskne jednostranně na papír s minimální gramáží 80g/m². Na čelní straně vazby (doporučujeme tzv. pevnou vazbu) uvádějte název univerzity, fakulty a katedry, označení diplomová (bakalářská) práce, v dolní části rok obhajoby a jméno a příjmení autora (vzor – viz příloha 2). Na hřbetu vazby bude uvedeno jméno a příjmení studenta a rok obhajoby.

Rozsah práce

Rozsah textu vysokoškolských kvalifikačních prací (počítáno bez příloh) by se měl pohybovat v intervalu 40–60 stran u bakalářských a 60–100 stran u diplomových prací.

Typ písma

Pro základní text doporučujeme použít patkové proporcionální písmo – nejlépe Times New Roman. Pro názvy (kapitol, podkapitol a oddílů) zvolíme vhodné bezpatkové písmo (např. Arial). Neproporcionální patkové písmo (např. Courier) se používá omezeně např. pro některé výstupy ze statistických programů. U grafů můžeme použít i bezpatkové proporcionální písmo – vhodný je již zmíněný Arial.

Velikost písma

Velikost základního písma je 11 bodů. Větší velikost písma je vhodná pro názvy kapitol, podkapitol a oddílů (viz dále). Menší písmo můžeme použít u objektů (tabulek, grafů atd.) včetně jejich popisků (viz dále) a u poznámek pod čarou. V uvedených případech je doporučená minimální velikost písma 9 bodů.

Vyznačování textu

Vyznačováním rozumíme zvýrazňování některých důležitých pojmů, pasáží v textu atd. Nejvhodnější způsob pro vyznačování textu je použití kurzívy, případně i (polo)tučného řezu písma. V žádném případě text nepodtrháváme, jedná se o zásadní typografickou chybu.

Zarovnání textu

Základní text v rámci odstavce zarovnááme do bloku (k oběma okrajům stránky). Doporučený způsob zarovnání textu často generuje „deformaci mezer“ v rámci odstavce (nestejně vzdálenosti mezi slovy). Tento problém můžeme řešit změnou formulace textu nebo úpravou rozteče mezi slovy – např. v aplikaci MS Word: **Format**►**Font**►**Character Spacing**. K levému okraji stránky můžeme zarovnávat názvy všech úrovní textu, popisky u objektů, poznámky pod čarou, seznam literatury (viz příloha 7) atd.

Řádkování

Výběr písma a volba řádkování je nejdůležitějším parametrem ovlivňujícím vzhled dokumentu. Velikost řádkování se stanovuje především podle použitého druhu písma. Při doporučené velikosti písma základního textu 11 bodů doporučujeme použít řádkování 1,3. Větší řádkování již nepůsobí esteticky. Menší řádkování (1,0) volíme v těch částech práce, kde používáme menší font (velikost písma 10 nebo 9 bodů).

Oddělení odstavců

Odstavce vizuálně oddělujeme odsazením prvního řádku pomocí tabelátoru doprava o cca 0,6 cm (= tzv. odstavcová zarážka). V tomto případě je důležité, aby poslední text odstavce (tzv. východový řádek) byl delší než je tato odstavcová zarážka, případně, aby tento řádek měl na konci vzdálenost větší od pravého okraje než je odstavcová zarážka. První odstavec v kapitole (v podkapitole atd.) se neodsazuje!

Sirotci (orphans) a vdovy (widows)

Při odstavcové sazbě textu se musíme vyvarovat existence tzv. sirotků (orphans) a vdov (widows). Sirotkem rozumíme stav, kdy poslední řádek odstavce je zároveň prvním řádkem následující stránky. Ve druhém případě je úvodní řádek odstavce zároveň posledním řádkem dané strany. Uvedený problém můžeme řešit různě – přeformulováním, zkrácením nebo doplněním textu, úpravou mezer atd.

Dělení slov; nedělitelné prvky textu

Pokud možno nepoužívejme v práci dělení slov z důvodu relativně složité kombinace pravopisných a typografických pravidel. Důležité je však mít na paměti, že existuje několik nedělitelných prvků (tzn. že je nemůžeme rozdělit, resp. ponechat samostatně na konci řádku). Jedná se především o:

- jednoznakové předložky a spojky (a, o, u, i, k, v, s, z)
- číslo a jednotka (100 kg)
- číslo kapitoly, stránky, obrázku, tabulky atd. (obr. 3)
- datum (3. 5. 2007; 8. července)
- jméno a příjmení (J. R. Wilmoth)
- titul a příjmení (prof. Wilmoth) atd.

Nedělitelnost uvedených prvků textu zabezpečíme pomocí tzv. pevné (nezlomitelné) mezery. (např. v aplikaci MS Word ji vložíme klávesovou zkratkou Ctrl-Shift-mezerník).

U dlouhých webových adres se často nevyhneme (při zarovnávání textu do bloku) jejich rozdělení na dvě části. Tyto adresy můžeme rozdělit v místech vhodných znaků (např. /, = atd.), ale nedělíme je uprostřed textových položek.

Nadpisy kapitol (podkapitol atd.)

Jednotlivé úrovně textu (kapitoly, podkapitoly atd.) odlišujeme velikostí písma a tučným řezem. V nadpisech jednotlivých úrovní textu používáme arabská čísla v desetinném třídění, za posledním číslem nevkládáme tečku.

U názvů všech úrovní kapitol se používá písmo Arial, řez písma bold: u kapitol velikost 15 bodů, u podkapitol 13 bodů a u oddílů 11 bodů. U první úrovně (kapitola) se vloží nad vlastní název slovo kapitola (velikost písma 14 bodů) s pořadovým číslem (viz příloha 3).

Kapitola 1	(Arial, 14 pt)
Název kapitoly	(Arial, 15 pt)
1.1 Podkapitola	(Arial, 13 pt)
1.1.1 Oddíl	(Arial, 11 pt)

Název kapitoly se vždy vkládá na novou stránku. Název kapitoly obvykle nezačíná u horního okraje stránky, ale vkládá se s určitou mezerou, které říkáme stránková zarážka a která musí být stejná pro celý text (tzn. pro všechny hlavní názvy). Doporučujeme vkládat stránkovou zarážku ve vzdálenosti 7 cm od horního okraje stránky. Jednotlivé úrovně nadpisů oddělujeme od textu podle schématu uvedeného v příloze 3.

Komplikace může nastat, následuje-li po nadpisu vyšší úrovně nadpis nižší úrovně a nikoli obyčejný text. Pak se kumulují mezery definované pro obě úrovně nadpisů a zůstává příliš mnoho prázdné plochy. V tomto případě nastavíme u nadpisu vyšší úrovně nulovou mezeru pod tímto nadpisem. Obdobně postupujeme i u dalších kombinací.

Názvy kapitol (podkapitol, oddílů) zarovnáváme k levému okraji stránky.

Číslování stránek

Číslo stránek může být umístěna na různých místech stránky včetně záhlaví nebo paty. Doporučuje se jejich umístění u pravého horního okraje stránky (jako součást záhlaví). Sází se obvykle stejným písmem – nebo o 1 bod menším písmem – jako základní text. Číslování se začíná od obsahu práce a pokračuje na všech stránkách práce s výjimkou úvodních stránek práce, které se nečíslují, ale započítávají se do celkového počtu stránek práce. Pro číslování se používají arabské číslice.

Poznámky pod čarou (footnotes, endnotes)

Poznámky pod čarou se nejčastěji vyskytují ve formě tzv. footnotes (jsou umístěny v patě stránky). V tomto případě jsou nejčastěji odděleny od textu vodorovnou čarou. Druhou možností je jejich umístění na konci kapitoly (práce) – jedná se o tzv. endnotes. Poznámky pod čarou číslujeme průběžně v celé práci. Odkaz na poznámku se vkládá jako horní index a umísťuje se za slovo, kterého se daná poznámka týká. Pro poznámky pod čarou se používá písmo, které je o 1–2 body menší než základní text; řádkování nastavíme na hodnotu 1,0 a text zarovnáme k levému okraji.

Záhlaví stránky

Záhlaví se sází menším písmem než základní text (o 1 až 2 body). Od vlastního textu se odděluje mezerou (např. prázdným řádkem) nebo jemnou vodorovnou čarou. Záhlaví se nepoužívá na stránkách s objekty otočenými o 90 stupňů. Doporučujeme vkládat tzv. neživé záhlaví, které se v textu práce nemění a obsahuje jméno autora a název práce.

Pořadová sazba

Využívá se při sazbě nadpisů, obsahů, rejstříků a seznamů. Podřazenost v textu se označuje číslicemi a písmeny (případně i jinými znaky) v určité posloupnosti. Když označujeme pořadí písmeny, vkládají se za velkými písmeny (verzálkami) tečky: **A.** a za malými písmeny (minuskami) závorky: **a)** (nikdy ne obojí).

Při vytváření seznamů je vhodné respektovat i jazykovou stránku. V případě, že položky seznamu jsou nevětné, píšeme je s malým písmenem a oddělujeme čárkami; za poslední položkou seznamu je tečka.

Jedním z příkladů pořadové sazby je obsah (viz příloha 4), který bývá standardně zalomen do dvou sloupců: v prvním sloupci se vkládají názvy čísla a názvy kapitol (a podkapitol, oddílů), ve druhém číslo počáteční stránky. Oba sloupce jsou z důvodu lepší orientace propojeny tzv. vodíčovými znaky (nejčastěji používáme tečky).

Objekty (tabulky, grafy, mapy, schémata, ilustrace, fotografie atd.)

Objekty pokud možno umísťujeme uvnitř plochy na stránce vymezené pro text. Vzdálenost všech objektů od textu by měla být v celé práci stejná. Obdobně musíme dodržet konstantní vzdálenost mezi objekty a jejich popisky – viz příloha 3. V případě kombinace objektu a textu by měly být na stránce alespoň tři řádky základního textu, jinak objekt vkládáme samostatně.

Objekty mají být organicky umístěny v textu, jenom v ojedinělých případech se umísťují do příloh. Odkazujeme na ně na vhodném místě v textu. Objekty musí být dostatečně čitelné a ve vhodné kvalitě – nepoužíváme fotografie nebo obrázky z internetu v nízkém rozlišení (pod 300 dpi). U všech objektů musí být uveden zdroj (s výjimkou vlastní práce autora).

Názvy objektů stručně a výstižně vyjadřují jejich obsah, především z hlediska věcného vymezení, ale mohou obsahovat i základní vymezení územní nebo časové.

Pro názvy objektů se používá písmo, které je o 1 bod menší ve srovnání se základním

písmem; pro zvýraznění názvů můžeme využít různé řezy písma (kurzíva, (polo)tučné, případně jejich kombinaci). Do názvů vkládáme číslo objektu, které umožňuje odkazovat v textu. U všech grafických objektů doporučujeme používat v názvech zkratku Obr. Číslování objektů musí být v celém textu průběžné. V legendě k objektům doporučujeme použít písmo, které je ještě o bod menší než písmo popisků.

Tabulky

Pro formální úpravu tabulek doporučujeme:

- Šířka tabulky je v optimálním případě rovna šířce okolního textu; v případě, že není, umístíme ji na střed.
- Tabulky se sází stejným písmem jako základní text, většinou však o 1 až 2 body menším.
- Názvy tabulek se sází k levému okraji tabulky.
- Pod tabulkou umísťujeme poznámky, vysvětlivky a odkazy na literaturu. Velikost použitého písma je o 1 bod menší než je text v tabulce.
- Tabulka by měla mít více řádků než sloupců
- „Dlouhé tabulky“ (= delší než 1 strana) je možno rozdělit na několik tabulek, potom se na každé stránce opakuje hlavička této tabulky.
- „Široké tabulky“ (= širší než standardní šířka sázeného textu) můžeme pootočit o 90 stupňů (umístit tzv. na šířku).
- V tabulkách se označuje pomlčkou (–) situace, že jev se nevyskytoval. Nula (0) značí, že jde o číselný údaj, ale jeho hodnota je menší než jedna polovina měřicí jednotky použité v tabulce. Znak (×) používáme v tabulce tehdy, jde-li o údaj, jehož číselné naplnění není logicky možné. Tečka (.) znamená, že vyplnění údaje je sice logicky možné, ale v době konečného zpracování tabulky nebyl údaj znám, případně byl nespolehlivý.
- Pokud jsou čísla ve sloupci tabulky stejně dlouhá, můžeme je zarovnat na střed. Při různé délce je zarovnávané k pravému okraji sloupce a vycentrujeme podle délky nejdelšího čísla (viz příloha 3).
- Textové údaje ve sloupci tabulky se zarovnávají k levému okraji.
- Dlouhá čísla v tabulce zkracujeme pomocí měrných jednotek: např. místo 1 255 455 napíšeme 1 255 a do záhlaví sloupce uvedeme měrnou jednotku (v tis.).
- V tabulkách začínají názvy samostatných oddílů velkým počátečním písmenem, v další úrovni názvů bývá počáteční písmeno malé.

Grafy

Pro grafy používáme podobná pravidla jako pro úpravu tabulek. Dále doporučujeme:

- Na vodorovnou osu se zaznamenává nezávislá proměnná, na svislou osu proměnná závislá.
- V každém grafu vkládáme popisky os včetně označení měrných jednotek.
- Jednotlivé proměnné v grafu musí být zřetelně odlišeny, nejlépe pomocí různých barev nebo značek (viz příloha 6).
- Barvy (především podkladové) volíme s citem.
- U všech objektů (včetně grafů) vkládáme názvy až v textovém editoru.

Mezera

- nutnost zamezit výskytu nadbytečných mezer mezi slovy
- mezeru nevkládáme před interpunkční znaménko – špatně ? vs. dobře?
- mezery neužíváme za a před závorkou – (špatně) vs. (dobře)
- mezera je příliš velká: např. 1 500, 150 kW, 5. 10. 1998 (viz dále)

Spojovník (divis)

Používá se jednak jako rozdělovník na konci řádku, jednak je spojovník v těchto případech (nikdy se neodděluje mezerami):

- ve složených slovech – česko-slovenský, sociálně-ekonomický
- v názvech územních jednotek – Praha-východ
- v souřadných spojeních – propan-butan
- ve složených příjmeních – Colloredo-Mansfeld

Pokud se spojovník vyskytne na konci řádku, tak ho musíme vložit i na začátek dalšího řádku: (Praha-východ).

Pomlčka (en-dash)

Vkládáme ji jako klávesovou zkratku Alt+0150. Pomlčka se používá ke vložení vsuvky do věty (v tomto případě se odděluje z obou stran mezerami). Pomlčka také nahrazuje některé předložky nebo spojky (např. a, až, do, versus, proti) a v tomto případě se vkládá bez mezer: pracoval v letech 1940–1952

letecká linka Paříž–Londýn

utkáni Bayern–Chelsea

otevřeno Po–Pá

věková skupina 20–24 let

V případě, že pomlčku používáme v aritmetických výrazech jako znaménko mínus, vkládáme ji s mezerami (10 – 5 = 4).

Uvozovky

Čeština používá jenom jedny uvozovky – „to jsou české uvozovky“. Dolní uvozovky můžeme zapsat jako Alt+0132 a horní uvozovky jako Alt+0147. Jednoduché uvozovky – ‚uvozovky‘ – používáme uvnitř složených uvozovek a to především v případě tzv. citace v citaci.

Lomítko

Lomítko se neodděluje mezerami v číslech, jednotkách, zlomcích – 1999/2000, m/s, 2/3.

V textu ho můžeme oddělit mezerami k oddělení posloupnosti různých položek – Internet / Elektronická pošta / World Wide Web / Gopher.

Interpunkční znaménka (tečka, dvojtečka a trojtečka)

Na konci věty je vždy jenom jedna tečka, i když věta končí zkratkou s tečkou. Tečka se nikdy nevkládá za nadpisy a na konci číselného označení kapitol, podkapitol a oddílů (podkapitola 3.1). Pokud je v závorce celá věta, tak se tečka píše do závorky. Pokud je v závorce jenom část věty, píše se tečka za závorku. Dvojtečka se od čísel odděluje mezerou (poměr 5 : 3). Trojtečka je u moderních písem samostatným znakem. Zapišeme ji klávesovou zkratkou Alt+0133.

Krát

Znak pro násobení se vkládá pomocí speciálního znaku × (vkládáme ho ve Wordu z nabídky Insert►Symbol►Symbols, font Symbol). Nepoužívá se malé písmeno x.

Procento, promile (% , ‰)

Znak pro procento se:

- od čísla odděluje mezerou (12 %; význam = dvanáct procent)
- za číslem vkládá bez mezery (12‰; význam = dvanáctiprocentní)

Znak pro promile (‰) se vkládá jako Alt+0137.

Jednotky a označení měny

Jednotky a označení měny se od čísla oddělují pevnou mezerou (12 kg, 125 Kč) – vždy musí zůstat na stejném řádku.

Čísla, datum

V textu by věta neměla začínat číslem. Pro desetinná čísla používáme desetinnou čárku.

Tisíce a miliony se oddělují pevnou mezerou (1 254 555). Také správný zápis data obsahuje pevné mezery (4. 4. 2007, 4. dubna 2007).

Zúžená mezera

V kvalitní sazbě můžeme použít tzv. zúženou mezeru, která je ve srovnání se standardní mezerou užší. Používá se jako:

- oddělovač milionů a tisíců u čísel (1 543 258)
- oddělovač mezi číslem a znakem pro procento (14 %)
- oddělovač dvojtečky od čísel (5 : 3)
- oddělovač položek v datu (15. 4. 2007)
- oddělovač čísla a jednotky (156 kW)

Zúženou mezeru lze v aplikaci MS Word vložit z nabídky Insert►Symbol►Special Characters►1/4 Em Space. Tato mezera však není nezlomitelná, proto ji můžeme použít jen v případě, nehrozí-li v její blízkosti řádkový zlom.

Použitá a doporučená literatura:

KOČIČKA, P.; BLAŽEK, F. *Praktická typografie*. Brno : Computer Press. 2000. 312 s.
SKLENÁK, V. *Úprava diplomových prací* [online]. Praha : KIZI, 2002 [cit. 2007-04-10].
84 s. Dostupný z WWW:
<[http://kizi.vse.cz/KIZI/WCMS_KIZI.nsf/files/UpravaDP/\\$file/UpravaDP.pdf](http://kizi.vse.cz/KIZI/WCMS_KIZI.nsf/files/UpravaDP/$file/UpravaDP.pdf)>.

PŘÍLOHA 1

VZOR: LAYOUT DOKUMENTU

Formát: A4 Okraje: levý – 35 mm, ostatní – 25 mm

Základní písmo: Times New Roman, 11 pt Základní řádkování: 1,3

Arial, 14 pt, bold **Kapitola 1** 7 cm od horního okraje stránky (HOS)

↕ 9 pt

Arial, 15 pt, bold **Mezinárodní migrace v České republice v kontextu evropských integračních procesů**

↕ 24 pt

Mezinárodní migrace obyvatelstva (zejména: „stavy a toky“ důvody/podmíněnosti, mechanismy, důsledky) prošla v Česku (Československu) za více než jedenáct transformačních let velmi dynamickým vývojem. Čtyři poměrně vzájemně odlišné etapy vývoje migrace (blíže viz Drbohlav, 2001) vrcholí současným stavem. Přes všechna specifika předrevolučního i transformačního období, jsou dnes migrační parametry Česka, tak je tomu ostatně také např. ve vývoji politických, ekonomických nebo demografických struktur, v mnohém podobné těm, jež lze nalézt ve vyspělých západních, zejména západoevropských, demokraciích. Podobnost na poli migrace, jejíž význam v Česku neustále roste, je patrná ve dvou základních rovinách: 1) Z hlediska samotné přítomnosti mezinárodních migrantů na území státu a 2) z hlediska obecnějších procesů, které mezinárodní migraci vyvolávají i trvale udržují v chodu.

6 mm ⇔ K 31. 12. 2000 bylo oficiálně na území Česka evidováno 200 951 cizinců (povolené trvalé pobyty a víza k pobytu nad 90 dní, maximálně však do 365 dní). To představuje cca 2 % domácí populace. Podle dat z konce 90. let se podíl cizinců např. v Dánsku, Francii, Irsku, Nizozemsku, Švédsku, Velké Británii, ale i Norsku pohyboval v rozmezí 3,0 až 6,3 % (Salt, 2000). Zahrnutí poměrně vysokých odhadů ilegálně pobývajících cizinců na území Česka (cca kolem 200 tis.) by patrně malý rozdíl někde snížilo nebo úplně vymazalo. Co se týče počtu žádostí o azyl, Česko v absolutním vyjádření v roce 1999 např. vysoce předčilo Portugalsko, Řecko i Finsko a jeho počty žadatelů o azyl v daném roce byly víceméně srovnatelné s Dánskem, Irskem a Španělskem (Salt, 2000).

↕ 24 pt

Arial, 13 pt, bold **1.1 Teoretické koncepty**

↕ 12 pt

Možnosti ověření migračních teorií jsou v Česku, jakož i v celém regionu transformujících se zemí střední a východní Evropy (SVE) zatím omezené. Důvodem je: 1) zatím krátká doba, která uběhla od počátku transformace, resp. od nastolení přirozenějšího migračního prostředí/režimu, 2) doposud probíhající transformace, resp. neexistující plně stabilizované standardně fungující tržní prostředí, stále do jisté míry ovlivňované důsledky minulého života ve specifických společenskoekonomických strukturách (Wallace, Stola, 2001). I přes tyto problémy je však zřejmé...

3,6 cm od HOS

Při široké analýze migrační situace je kromě migrační reality a teorií nutný pohled na migrační politiku (včetně následně prosazované praxe), jako na jednu z dnes i v České republice klíčových determinant mezinárodních migračních pohybů.

Arial, 11 pt, bold

1.1.1 Vývoj a charakter migrační politiky a migrační praxe

Předem je nutno zdůraznit, že se migrační situace v České republice mění, a to především v kontextu politického a socioekonomického vývoje jak v západoevropských zemích, tak v ostatních transformujících se zemích SVE. Rozhodující však přirozeně byla a je socioekonomická situace země doprovázená příslušnou migrační politikou a praxí. Velmi zjednodušeně lze vývoj popsat následovně: V rámci porevoluční situace vstoupila v platnost (ještě federativní) nová migrační legislativa, ve které rychlost příprav a schválení dostala přednost před kvalitou. Nedokonalá a liberálně pojatá legislativa, doprovázená relativně prosperující ekonomikou poloviny 90. let a nadměru liberální migrační praxí podpořila příliv imigrantů, především cizí pracovní síly. Rok 1997, kdy se na mnoha frontách projeví problémy české ekonomiky, znamená přelom v migrační politice a praxi. Zřejmý je posun od liberálního k restriktivnímu přístupu. Zmenšuje se prostor pro operování cizinců na českém trhu práce, a to jak přirozenými, tak i uměle vyvolanými bariérami. Do jisté míry chaos na poli mezinárodní migrace byl v Česku až do této doby zapříčiněn především následujícími faktory: 1) Celkové podcenění otázek spojených s mezinárodní migrací (vláda, parlament), dlouhé přípravy neflexibilní legislativy, nefungující regulační mechanismy, minimální mezirezortní spolupráce; 2) neexistující vize, určující k čemu má vývoj mezinárodní migrace v zemi směřovat¹ (ucelená migrační strategie), nazírání migrace téměř výlučně z pohledu „bezpečnosti státu“; 3) prosazovaná pasivní, ad hoc politika²; 4) minimální publicita migrační problematiky, nedostatek objektivních informací o migraci/migrantech jak odborných, tak těch, prezentovaných ve sdělovacích prostředcích.

Od roku 1998 se situace částečně mění. Vrcholí pětileté přípravy nové migrační legislativy a nové zákony – č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a č. 325/1999 Sb. o azylu, vstupují k 1. 1. 2000 v účinnost (bližší viz níže). Tím se naplnil hlavní cíl, koordinovaně a systematicky posílit kontrolu mezinárodní migrace (celkové zpřísnění režimu) tak, jak to vyžadují standardy a požadavky EU. Z iniciativy Odboru azylové a migrační politiky MV ČR se zřizuje Komise ministra vnitra pro přípravu a realizaci politiky vlády ČR v oblasti integrace cizinců a rozvoje vztahů mezi komunitami. Díky práci komise vzniká Koncepce integrace cizinců na území ČR, která se po svém schválení vládou (11. 12. 2000) stává základním pilířem v oblasti integrace cizinců. Pro rok 2001 dochází k uvolnění 20 mil. Kč ze státního rozpočtu a jejich přerozdělení do vybraných rezortů. Jsou určeny k podpoře výzkumných a organizačních aktivit, spadajících do vypsání „tématických okruhů pro realizaci veřejných zakázek na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců na území ČR“. I díky...

¹ Samotná prosazovaná harmonizace s migrační politikou a praxí EU a vyhlášený boj ilegální migraci rozhodně nepostačují.

Times New Roman, 9 pt

² S některými výjimkami, především velmi aktivním a úspěšným působením Odboru pro uprchlíky a integraci migrantů MV ČR a některými nevládními organizacemi. Řádkování 1,0

V následující části se přeneseme do obecnější roviny hodnocení vybraných migračních vztahů s důrazem na kvalitativní aspekty migračního procesu. Konkrétně jde o ověření, zda vybrané pravidelnosti známé z prostředí vyspělých imigračních zemí platí rovněž v současných podmínkách Česka. Testovány jsou hypotézy, které se dotýkají vzájemných souvislostí mezi imigrací, socioekonomickým vývojem cílové země a subjektivními postoji majority vůči imigrační minoritě.

♦7 pt Times New Roman, 10 pt, bold, italics

Tab. 6 – Základní vybrané ukazatele mezinárodní migrace podle krajů ČR, k 31. 12. 2000

Kraj	TP/a	TP/r	V/a	V/r	TP+V/a	TP+V/r	PP/a	PP/r
Praha	12 710	10,74	44 873	37,90	57 583	48,64	13 916	11,75
Středočeský	6 631	5,96	20 362	18,29	26 993	24,25	6 314	5,67
Jihočeský	2 585	3,69	6 177	8,83	8 762	12,50	1 830	2,62
Západočeský	7 548	8,82	11 804	13,79	19 352	22,60	1 854	2,17
Severočeský	10 580	8,96	11 383	9,64	21 963	18,60	3 592	3,04
Východočeský	6 106	4,96	9 437	7,67	15 543	12,63	4 338	3,53
Jihomoravský	8 268	4,04	17 277	8,43	25 545	12,47	4 943	2,41
Severomoravský	12 463	6,36	12 747	6,50	25 210	12,86	3 293	1,68

Poznámky: Kraje (8 včetně Prahy) jsou složeny z okresů tak, jak tomu bylo (s výjimkou nově vzniklého Jeseníku) v rámci předrevolučního územně-správního členění země – viz poznámka pod čarou č. 3.

TP/a – trvalé pobyty cizinců (absolutně)

TP/r – trvalé pobyty cizinců (relativně – na 1 000 obyvatel středního stavu v roce 2000 dané cílové jednotky)

V/a – víza k pobytu nad 90 dnů (absolutně)

V/r – víza k pobytu nad 90 dnů (relativně)

TP+V/a – trvalé pobyty cizinců a víza nad 90 dnů (absolutně)

Řádkování 1,0

TP+V/r – trvalé pobyty cizinců a víza nad 90 dnů (relativně)

PP/a – pracovní povolení cizinců (absolutně)

PP/r – pracovní povolení cizinců (relativně)

Zdroj: Horáková, Macouňová, 2001 a vlastní výpočty.

♦3 pt

♦7 pt

Při ověřování hypotéz je nutné brát do úvahy několik existujících problémů: 1) Uběhlé porevoluční osmileté období samostatné ČR je pro vykrytalizování trendů velmi krátké, a to i proto, že mnohé změny přicházejí s určitým časovým zpožděním; 2) Česko stále prochází transformačním obdobím, a tedy standardní mechanismy vyspělé svobodné demokracie se stále budují; 3) Kraje jsou v mnohém ohledu vnitřně velmi heterogenní celky, ale pro nedostupnost podrobnějších dat musí být hodnoceny celkově; 4) I přes relativní spolehlivost výběru vzorku respondentů při šetření veřejného mínění, jehož výsledky využíváme, dochází na úrovni krajů k částečným „deformacím“ struktur, resp. výraznějším odchylkám od průměru. I tato skutečnost by mohla částečně poznamenat charakter některých dosažených výsledků.

Ad 1: Hypotézu je možno víceméně potvrdit. Po rychlém pádu v úplném počátku 90. let přichází období relativně prudkého růstu české ekonomiky (1993–1996 – např. růst hrubého domácího produktu HDP – v roce 1994 2,2 %, 1995 5,9 % a 1996 4,8 %), které je doprovázeno poměrně výrazným nárůstem ekonomické, pracovní imigrace (v tomto období narostl počet cizinců s povoleným dlouhodobým pobytem z 46 070 na 152 767). Období recese let 1997 až prvé poloviny roku 1999 doprovází významný pokles přílivu, resp. též u některých typů pokles stavů ekonomických migrantů (např. povolení k zaměstnání poklesla z 61 044 na 40 312 v období 31. 12. 1997–31. 12. 1999, živnostenská oprávnění ve stejném období z 63 529 na 58 386). Česká ekonomika s reálnými náznaky oživení projevujícími se významněji od roku 2000 (např. posun...

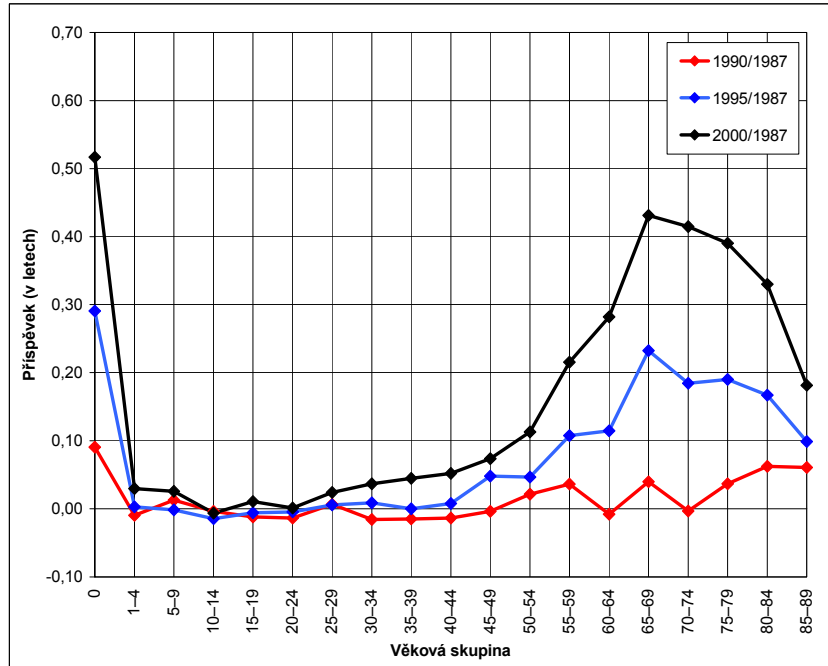
Nejvíce k celkovému rozdílu tak nepřispívá věková skupina 20–29 let s více než trojnásobnou nadúmrtností mužů, ale skupina 60–69 let, v níž muži umírají „jen“ dvakrát častěji než ženy (obr. 6).

7 pt

Times New Roman, 10 pt, bold, italics

Obr. 6 – Příspěvky věkových skupin ke změně naděje dožití při narození, muži, 1987–2000

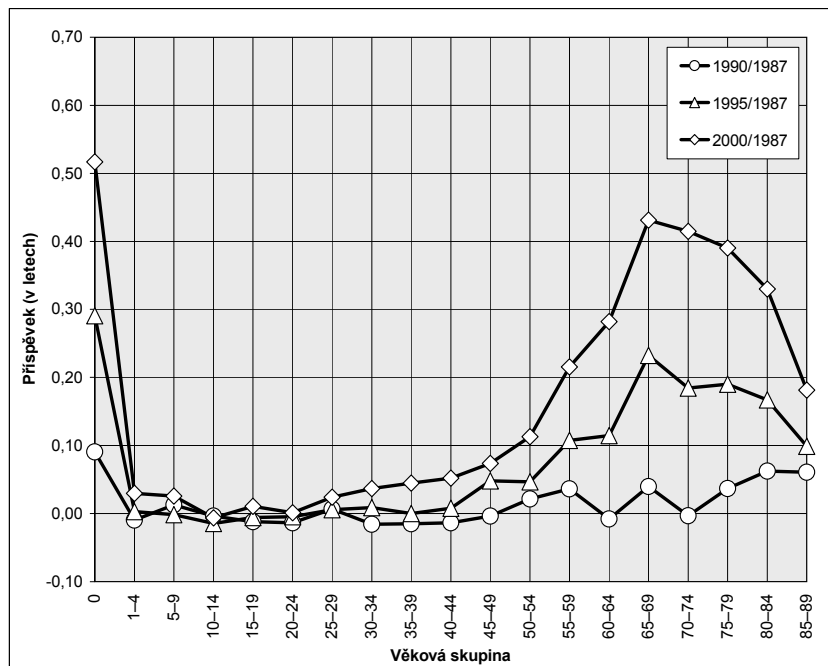
Barevná varianta grafu

7 pt

Obr. 6 – Příspěvky věkových skupin ke změně naděje dožití při narození, muži, 1987–2000

Černobílá varianta stejného grafu

PŘÍLOHA 2

VZOR: OBSAH

Arial, 15 pt, bold

OBSAH

7 cm od horního okraje stránky (HOS)

24 pt

3 pt

Přehled použitých zkratk	7
Seznam tabulek	9
Seznam obrázků	11
1 Úvod: Tématická struktura a obecný kontext hodnocení	13
2 Dlouhodobý vývoj geografické organizace	19
2.1 Teorie stádií: geografická interpretace	20
2.2 Vývoj sociogeografické organizace: příklad České republiky	25
2.3 Specifika a deformace poválečného vývoje	35
3 Současné tendence vývoje regionální a sídelní diferenciac	41
3.1 Metodika hodnocení	42
3.2 Tendence a podmiňující faktory současného vývoje regionální diferenciac	46
3.3 Kvalitativní proměny koncentračního procesu a hierarchické organizace	63
4 Sociogeografická regionalizace, metropolizace a změny vztahové organizace	77
4.1 Výchozí problémy a metodika sociogeografické regionalizace	78
4.2 Sociogeografická regionalizace: stav a současné tendence	83
4.3 Metropolitní areály	88
4.4 Sociogeografická regionalizace a územně administrativní členění státu	97
5 Geografická organizace společnosti: Česká specifika a/nebo obecný model?	103
6 Závěr	113
Seznam použité literatury	115
Přílohy	121
Volná mapová příloha	147

PŘÍLOHA 3

VZOR: SEZNAM TABULEK

Arial, 15 pt, bold

SEZNAM TABULEK7 cm od horního okraje stránky (HOS)

24 pt

Tab. 1	Rozložení šetřených obcí podle úseku hranice a populační velikosti	25
Tab. 2	Počet respondentů v příhraničních mikroregionech	28
Tab. 3	Statistický přehled vybrané literatury k problematice pohraničí	30
Tab. 4	Přehled hraničních efektů a jejich vliv na sousední socioekonomické systémy v závislosti na otevřenosti hranice	58
Tab. 5	Hodnoty komponentních vah komponenty perifernost	108
Tab. 6	Deset příhraničních okresů s největší a nejmenší periferností	109
Tab. 7	Statistické charakteristiky periferností podle skupin okresů	109
Tab. 8	Srovnání korelačních koeficientů vybraných charakteristik ve vnitrozemských a příhraničních okresech Česka	110
Tab. 9	Typ korelace podle skupin okresů	111
Tab. 10	Fáze evropské integrace se zaměřením na hraniční problematiku	163
Tab. 11	Období podpory přeshraniční spolupráce z programů Evropské unie	177
Tab. 12	Přehled slovenských euroregionů	183
Tab. 13	Euroregiony v německo-rakouském pohraničí	184
Tab. 14	Zaměření akcí s přeshraničním dopadem v českém pohraničí, realizovaných s podporou CBC Phare	191
Tab. 15	Rozdělení prostředků CBC Phare pro české pohraničí	191
Tab. 16	Projekty v česko-německém pohraničí	195
Tab. 17	Indikativní rozdělení financí na projekty v česko-německém pohraničí	197
Tab. 18	Přehled euroregionů a výborů pro spolupráci v Česku	197

PŘÍLOHA 4

VZOR: SEZNAM OBRÁZKŮ

Arial, 15 pt, bold

SEZNAM OBRÁZKŮ7 cm od horního okraje stránky (HOS)
 24 pt

Obr. 1	Paní Evropa s centrální polohou Čech	17
Obr. 2	Böhmisch Friedland / Frýdlant v Čechách	19
Obr. 3	Pohraniční okresy Česka	20
Obr. 4	Vymezení příhraničního pásu Česka pro anketní šetření u starostů obcí	26
Obr. 5	Lokalizace modelových příhraničních mikroregionů	27
Obr. 6	Index změn využití ploch v Česku (1948–1990; v %)	39
Obr. 7	Systém fungování příhraničního regionu	50
Obr. 8	Hraniční efekty podle Martinezova modelu fungování přeshraničních vztahů	54
Obr. 9	Proces postupného pokrývání území Česka signálem mobilních telefonů	104
Obr. 10	Územní variabilita perifernosti Česka podle okresů	108
Obr. 11	Hustota zalidnění Česka podle obcí	113
Obr. 12	Relativní změna počtu obyvatel podle obcí Česka (1991–2001)	113
Obr. 13	Typologie českého pohraničí podle sousedních států	137
Obr. 14	Typologie českého pohraničí podle vnějších struktur (sousední regiony)	138
Obr. 15	Typologie českého pohraničí podle vnitřních struktur	139
Obr. 16	Evropská unie: členské a přidružené státy	153
Obr. 17	Hraniční a přeshraniční regiony v Evropě	165
Obr. 18	Evropské prostory spolupráce	170
Obr. 19	Přeshraniční spolupráce / euroregiony na hranicích Německa	170
Obr. 20	Přeshraniční struktury ve střední a východní Evropě	171
Obr. 21	Územní vymezení pro Interreg II C (CADSES)	172
Obr. 22	Územní vymezení slovenských euroregionů	182
Obr. 23	Regiony NUTS II a NUTS III v Česku	189

PŘÍLOHA 5

VZOR: SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Arial, 15 pt, bold

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY7 cm od horního okraje stránky (HOS)↕
24 pt

3 pt ◊

BORGMAN, Ch. L. 2003a. *From Gutenberg to the global information infrastructure : access to information in the networked world*. 1st paperback ed. Cambridge (Mass) : The MIT Press, 2003. xviii, 324 s. ISBN 0-262-52345-0.

BORGMAN, Ch. L. 2003b. The invisible library : paradox of the global information infrastructure – challenges faced by libraries and proposed research designs. *Library trends*. May 2003, vol. 51, issue 4, s. 652–674. ISSN 0024-2594.

6 mm ◊

CEJPEK, J. 1997. Internet jako sociální jev. In SEDLÁČKOVÁ, B. (ed.) *Acta bibliothecalia et informatica*. 2. Opava : Slezská univerzita Opava, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav bohemistiky a knihovnictví, 1997, s. 7–21. ISBN 80-85879-87-5.

Functional requirements for bibliographic records : final report. 1998. IFLA Study Group on the Functional Requirements for Bibliographic Record. Munchen : Saur, 1998. viii, 136 s. UBCIM publications, New series, vol. 19. Dostupný také z WWW: <<http://www.ifla.org/II/s13/frbr/frbr.pdf>>. ISBN 3-598-11382-X.

GREENBERG, D. 1998. Camel drivers and gatecrashers : quality control in the digital research library. In HAWKINS, B.L.; BATTIN, P. (ed.). *The mirage of continuity : reconfiguring academic information resources for the 21st century*. Washington (D.C.) : Council on Library and Information Resources; Association of American Universities, 1998, s. 105–116.

International Federation of Library Associations and Institutions. 1980. Working Group on Corporate Headings. *Form and structure of corporate headings*. London (GB) : IFLA International Office for UBC, 1980. X, 15 s. ISBN 0-903043-28-9.

JONES, K. 1974. Knowledge as power. In HOUTON, V. a RICHARDSON, K. (ed.). *Reccurent education*. London (GB) : Ward Lock Educational, 1974, s. 45–56. ISBN 0-7062-3380-8 (váz.). ISBN 0-7062-3381-6 (brož.).

KRŠKOVÁ, L.; HILSKÁ, I.; KOPECKÁ, P. aj. 2004. Molekulární diagnostika maligních lymfomů řady B : detekce klonality a stručný přehled problematiky s vlastními výsledky. *Časopis lékařů českých*. 2004, roč. 143, č. 3, s. 191–194. ISSN 0008-7335.

- LAGOZE, C. aj. 2003. *The Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting* [online]. Protocol Version 2.0 of 2002-06-14, Document version 2003/02/21 TOO:00:00Z. 2003 [cit. 2006-03-30]. Dostupný z World Wide Web: <<http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html>>.
- LYNCH, C. 2005. Where do we go from here? : the next decade for digital libraries. *D-Lib Magazine* [online]. July/August 2005, vol. 11, no. 7/8 [cit. 2005-08-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.dlib.org/dlib/iulv05/lynch/071lynch.html>>. ISSN 1082-9873.
- PEŠKOVÁ, J. 1998. *Role vědomí v dějinách a jiné eseje*. Praha : Nakladatelství Lidové Noviny, 1998. 140 s. Knižnice dějin současnosti, sv. 5. ISBN 80-7106-217-0.
- NIU, Y.; POSTON, T. 2005. Using an oriented PDE to repair image textures. In PARAGIOS, N. aj. (ed.). *Variational, geometric, and level set methods in computer vision : third international workshop, VLISM 2005, Beijing, China, October 16, 2005 : proceedings*. Berlin : Springer, 2005, s. 61–72. Lecture notes in computer science, 3752/2005. ISBN 3-540-29348-5.
- The Eighth International World Wide Web Conference, Toronto Convention Centre, Toronto, Canada, May 11–14, 1999* [online]. Updated December 5, 2000 [cit. 30. března 2006]. Dostupný z WWW: <<http://www8.org/>>.

PŘÍLOHA 6

VZOR: ABSTRAKT

7 cm od horního okraje stránky (HOS)

Arial, 12 pt, bold **Důchodový systém ČR: ~~Implicitní daň uvalená na práci v předdůchodovém a důchodovém věku~~**

◇ 12 pt

Arial, 11 pt, bold **Abstrakt**

Cílem této práce je analyzovat a zhodnotit základní pilíř českého důchodového systému z hlediska podnětů k setrvání na trhu práce ve vyšším věku. Jako nástroj k tomu využívá ukazatele implicitní daně. V první části jsou popsány některé z konceptů implicitní daně a způsoby jejich využití. Výpočty implicitní daně provedené v druhé části neukazují zákonem stanovenou hranici pro odchod do normálního starobního důchodu jako nejvýhodnější věk pro ukončení ekonomické aktivity. Byl dokázán vliv jak pohlaví, tak zlepšující se úroveň úmrtnosti. Čtenáři se tak nabízí ukázka, jakým způsobem lze propojit poznatky dvou vědních oborů, ekonomie a demografie. V samotném závěru je na základě výsledků citlivostní analýzy zpochybněna spolehlivost implicitní daně jako nástroje vhodného pro použití v rámci hospodářské politiky.

◇ 6 pt

Arial, 11 pt, bold **Klíčová slova:** implicitní daň, důchodový systém, předdůchodový a důchodový věk, pracovní trh, hospodářská politika

Pension system in the Czech Republic: Implicit tax imposed on work in the pre-retirement and retirement age

Abstract

The objective of this study is to analyse and to evaluate the prime pillar of the Czech pension system with respect to the incentives on continued work in the old-age as a tool to measure this, the implicit tax is being used. In the first part, some of the concepts of implicit tax and the ways of their use are being explored. The calculations of implicit tax made in the second part do not support the standard retirement age as the most advantageous age of the labour market withdrawal. Furthermore, the impact of both the gender and the improving level of mortality has been proved. In this thesis the connection between two scientific disciplines, economics and demography, is illustrated. In the very end, the use of implicit tax as the tool in economic policy is discussed. According to the results of the sensitivity analysis such application of implicit tax is impugned.

Keywords: implicit tax, pension system, pre-retirement and retirement age, labour market, economic policy